ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ

Ὁ Πρόδρομος τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2013

Κείμενα:
Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιὴλ

Εἰκόνα ἐξωφύλλου:
Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος.
Λεπτομέρεια ἀπό τή Δέηση (ψηφιδωτό στήν Ἁγια-Σοφιά).

Σειρά:
«Ἁγιολογικά», ἀριθμ. 3

Copyright:
Ἱερὰ Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ.
Λεωφόρος Φορμίωνος 83, Τ.Κ. 161 21 Καισαριανὴ
Τηλ.: 210.72.24.123
www.imkby.gr e-mail: info@imkby.gr

ISBN: 978-960-6841-66-8

Ἐκδοτική Παραγωγή

ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, 116 36 Ἀθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 • Fax: 210.923.7033
www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr

Πρόδρομος τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ

«Ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καί φαίνων» (Ἰωάννου ε΄ 35).

τοῦ Μητροπολίτου
Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
ΔΑΝΙΗΛ

Ἡ σεβάσμια ἑορτή τῆς ἀποτομῆς τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Προφήτου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου συγκαλεῖ τούς πιστούς νά τιμήσουν τόν μεγάλο ἄνδρα πού ὑπηρέτησε μέ τήν ζωή του, τό κήρυγμα καί μέ τόν μαρτυρικό θανάτο του τό μυστήριο τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ἰδού πῶς ὁ ἅγιος Σωφρόνιος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων (†638) ἐξυμνεῖ ἀπαριθμώντας τά μεγαλεῖα καί μυστήρια καί τήν πληθύν τῶν θαυμάτων πού συντελέσθηκαν στήν ζωή τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ *«Τὴν γέννησιν εἴποι πρώτην ἣν ὁ Γαβριὴλ προεμήνυσε ὡς χαρᾶς ἐσομένην τῷ κόσμῳ προοίμιον; Ἀλλὰ τὴν κυοφορίαν ἣν ἡ στεῖρα γραῦς ὡς ὑπερφυᾶ περιέκρυβε; Ἀλλὰ τὴν ἐγγάστριον ὄρχησιν τὴν πρώτην Θεὸν ἐγγάστριον πᾶσι κηρύξασαν; Ἀλλὰ τὴν ἐκ στείρας ἀπότεξιν ἱστορεῖν ἐπεθύμησε; Ἀλλὰ καὶ πορείαν τριήμερον ἤνυσε καὶ χρόνον τριμηνιαῖον παρέμεινεν, ἵνα τὴν θαυμαστήν σου θεωρήσασα γέννησιν τὸ τῆς Τριάδος ἑνὸς μήτηρ ἀπειρόγαμος ἔσεσθαι οὐ συνελήφθη βεβαίως τε καί ἀραρότως πιστεύσειεν; Ἀλλὰ τὴν γαλούχησιν ἣν ξηρός σοι μασθὸς θηλὴν διὰ γῆρας βαθὺ παραδόξως προέχευεν; Ἀλλὰ τὴν ἐν ἐρήμῳ δίαιταν ἣν ὁ κόσμος χωρεῖν οὐκ ἠδύνατο, τὴν ἐκ τῆς ἐρή-*

μου πρὸς τὸν Ἰσραὴλ τελευταίαν καὶ πρώτην ἀνάδειξιν δι' ἧς αὐτοῖς τὸν Χριστὸν ἐξεκάλυπτε, καὶ τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν ἐκήρυττε. Ἀλλὰ τὸν Ἰορδάνην ἐν ᾧ τὸν λεὼν ἐκαθάριζες, καὶ δι' οὗ σε Χριστὸς ἐκαθάρισε, λειτουργόν σε λαβὼν ποιήσας τοῦ οἰκείου βαπτίσματος; Τὴν νομοθεσίαν ἣν φιλανθρώπως τοῖς πειθομένοις ἐθέσπιζες; Τὴν ἀπειλὴν ἣν ἐμβριθῶς τοῖς ἀπειθοῦσι προέφερες; Τὴν παῤῥησίαν δι' ἧς ἄρχοντας καὶ βασιλέας κατέπληττες, καὶ ἣν ἀξίως ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης ἐτρόμασε, καὶ εἰ πάθει γυναίου τὸ δέος ἀπέβαλε; Τὴν γενναίαν ἀποτομὴν καὶ τῆς τιμίας κεφαλῆς τὴν ἀφαίρεσιν, δι' ἧς σεαυτὸν διπλοῦν τοῦ Σωτῆρος κατέστησας Πρόδρομον, οὐκ ἐπὶ γῆς μόνον αὐτοῦ προϊὼν καὶ προτρέχων, ἀλλὰ καὶ εἰς ᾅδην γιγνόμενος Πρόδρομος καραδοκοῦσι καὶ μένουσιν, ὥσπερ τοῖς ἐπὶ γῆς προκηρύττων αὐτοῦ τὴν σωτήριον ἄφεσιν; » (P.G. 87 Γ΄ στ. 3325).

Δηλαδή: «Νά μιλήσω πρῶτα γιά τή γέννησή σου, πού, ὅπως μᾶς προανάγγειλε ὁ Γαβριήλ, θά γίνει ἀφορμή χαρᾶς σ' ὅλο τόν κόσμο; Νά πῶ, πῶς ἡ προχωρημένη στά γηρατειά στείρα μάνα σου, ἔκρυβε τήν ἐγκυμοσύνη της; Νά φανερώσω τό σκίρτημα πού ἔκανες μέσα στήν κοιλιά τῆς μάνας σου, πού μέ αὐτό πρῶτος κήρυξες ὡς πραγματικό Θεό Αὐτόν πού βρισκόταν στήν κοιλιά τῆς Παρθένου Μαρίας; Νά μιλήσω γιά τό πῶς ἡ Θεοτόκος Μαρία θέλησε νά πληροφορηθεῖ γιά τόν τοκετό τῆς στείρας συγγένισσάς της; Ὅτι ἀνάλαβε νά κάνει τριήμερη πορεία γιά νά τήν ἐπισκεφτεῖ στό σπίτι της; Ὅτι ἔμεινε τρεῖς ὁλόκληρους μῆνες κοντά της γιά νά βοηθηθεῖ μέ τό νά παρακολουθήσει τά γεγονότα τῆς θαυμαστῆς σου γεννήσεως, νά ἀποδεχτεῖ τό ὅτι θά γίνει ἡ Ἴδια ἡ ἀπειρόγαμη μητέρα τοῦ ἑνός Προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος, δηλαδή μητέρα τοῦ Θεοῦ Λόγου, πού πραγματικά μέ τή δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τόν συνέλαβε στήν κοιλιά

της, χωρίς ἀνδρική συμμετοχή; Νά θυμηθῶ, πόσο παράδοξα σέ γαλακτοτρόφησε καί σέ θήλασε ὁ γερασμένος καί ξερός μαστός τῆς Ἐλισάβετ; Νά πῶ πόσο ἀδύνατο ἦταν στόν κόσμο νά σέ μιμηθεῖ στή φοβερή νηστεία πού ἔκανες στήν ἔρημο καί πῶς ἔφυγες ἀπό τήν ἔρημο καί παρουσιάστηκες στόν Ἰσραηλιτικό λαό, ὁ τελευταῖος προφήτης τῆς Παλαιᾶς καί ὁ Πρῶτος τῆς Καινῆς Διαθήκης, γιά νά τούς κηρύξεις τή βασιλεία τῶν οὐρανῶν καί νά τούς φανερώσεις τόν Ἰησοῦ Χριστό; Νά φέρω στή μνήμη μας τόν Ἰορδάνη ποταμό ὅπου καθάριζες τό λαό ἀπό τίς ἁμαρτίες του καί ὅπου καθαρίστηκες ἀπό τό Χριστό, πού σέ ἀξίωσε νά γίνεις λειτουργός καί ἱερουργός στή δική Του Βάπτιση; Νά παραθέσω ὅσα σοφά καί ἅγια νομοθέτησες μέ φιλανθρωπία πρός αὐτούς πού σέ ρωτοῦσαν; Νά σέ ἐπαινέσω γιατί μέ τόση ἐπιμονή καί σταθερότητα ἀπειλοῦσες αὐτούς πού παρανομοῦσαν; Νά μιλήσω γιά τήν παρρησία πού ἔδειξες μπροστά στούς ἄρχοντες καί βασιλιάδες, ὥστε νά τούς προξενεῖς κατάπληξη καί νά ἀναγκάσεις τόν Ἡρώδη τό βασιλιά νά τρομοκρατηθεῖ δίκαια, ἄν καί ἀργότερα τό ἐρωτικό του πάθος ἔδιωξε ἀπό τήν ψυχή του αὐτό τό φόβο; Νά τονίσω πόσο γενναῖος στάθηκες τήν ὥρα πού σοῦ ’παιρναν τό κεφάλι καί ἔτσι σέ ἔκαναν νά εἶσαι πραγματικός Πρόδρομος τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ; Καί ἤσουν πρόδρομος μέ δυό τρόπους. Ὄχι μόνο γιατί γεννήθηκες πρίν ἀπ’ Αὐτόν καί βάδισες πρίν ἀπ’ Αὐτόν πάνω στή γῆ, μά καί γιατί κατέβηκες στόν Ἅδη, πρίν ἀπό τόν Χριστό καί τόν κήρυξες σ’ αὐτούς πού περίμεναν τή Σωτηρία καί τή λύτρωση ἀπό τίς ἁμαρτίες τους, πράγμα πού τό ’χες κάνει πιό μπροστά καί γι’ αὐτούς πού ζοῦσαν μαζί σου πάνω στή γῆ».

Α΄. Ἐπάξια Τιμή

Θεωροῦμε εὔκαιρο νά ἐπισημάνουμε ὅσα τιμητικά ἔχουν λεχθεῖ γιά τόν ἅγιο Ἰωάννη καί τήν διακονία του ἀπό:

1ο. Τόν Ἀρχάγγελο Γαβριήλ

Ὅταν ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριήλ ἐπισκέφθηκε τόν πατέρα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, τόν Προφήτη Ζαχαρία, τόν ἱερέα, γιά νά τοῦ ἀναγγείλει τήν γέννηση τοῦ υἱοῦ του, εἶπε:

«Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην· καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται· ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ Πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν· καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλιού, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον » (Λουκᾶ α΄ 13-17).

Δηλαδή: «Μή φοβᾶσαι, Ζαχαρία, γιατί ἡ προσευχή σου εἰσακούστηκε καί ἡ γυναίκα σου ἡ Ἐλισάβετ θά σοῦ γεννήσει γιό, καί θά τοῦ δώσεις τό ὄνομα Ἰωάννης. Θά νιώσεις χαρά καί ἀγαλλίαση, καί θά χαροῦν πολλοί γιά τή γέννησή του. Ἡ προσφορά του θά εἶναι μεγάλη στό ἔργο τοῦ Κυρίου· κρασί καί ἄλλα δυνατά ποτά δέν θά πιεῖ· θά εἶναι γεμᾶτος μέ Πνεῦμα Ἅγιο ἤδη ἀπό τήν κοιλιά τῆς μάνας του καί θά κάνει πολλούς Ἰσραηλίτες νά ἐπιστρέψουν στόν Κύριο τόν Θεό τους. Αὐτός θά προπορευτεῖ στό

ἔργο τοῦ Κυρίου μέ τό πνεῦμα καί τή δύναμη τοῦ προφήτη Ἠλία. Θά συμφιλιώσει πατέρες μέ παιδιά, καί θά κάνει τούς ἀσεβεῖς νά ἀποκτήσουν τή φρόνηση τῶν δικαίων. Ἔτσι θά ἑτοιμάσει τόν λαό νά ὑποδεχτεῖ τόν Κύριο».

Ἀπό τούς προφητικούς λόγους τοῦ Ἀρχαγγέλου πού εἶπε στόν Ζαχαρία τόν πατέρα τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου πληροφορούμαστε γιά τόν ἅγιο Ἰωάννη καί τήν ἀποστολή του:

α΄. *«ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις»*. Ἡ γέννησή του, εἶπε ὁ Ἀρχάγγελος στόν στεῖρο καί ἄτεκνο πατέρα του, θά σοῦ δώσει χαρά, ἀφοῦ θά λύσει τά δεσμά τῆς ἀτεκνίας καί θά ἐξαφανίσει τήν ντροπή πού αἰσθάνεσαι γι' αὐτή τήν ἀδυναμία σου.

β΄. *«πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται»*. Ἡ γέννησή του θά γίνει πρόξενος χαρᾶς καί εὐφροσύνης σέ πολλούς ἀνθρώπους, ἕνεκα τοῦ ὅτι, ὅπως εἶχε προαναγγελθεῖ, θά εἶναι ὁ Πρόδρομος τοῦ Μεσσία. Ἡ γέννησή του θά διαμηνύσει τήν ἔλευση τοῦ Μεσσία, πού ἀνέμεναν οἱ ἄνθρωποι γιά νά τούς σώσει.

γ΄. *«ἔσται μέγας ἐνώπιον Κυρίου»*. Ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος θά ἀναδεικνυόταν μέγας μπροστά στόν Θεό, δηλαδή κατά τήν ἐκτίμηση τοῦ Θεοῦ. Πράγματι ὁ Κύριος μᾶς ἐπιβεβαίωσε αὐτή τήν προφητεία λέγοντας γιά τόν Ἰωάννη τόν Πρόδρομο ὅτι *«οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ»* (Ματθαίου ια΄ 11).

δ΄. *«καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ»*. Ὅτι ὁ Ἰωάννης δέν θά ἔπινε οἶνο καί ποτά πού προκαλοῦν μέθη καί ὁδηγοῦν σέ ἀσέλγειες. Θά ἀπεῖχε δηλαδή ἀπό τίς ἡδονές τῆς ἁμαρτίας.

ε΄. *«Πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ»*. Ὅτι θά ἦταν πεπληρωμένος Πνεύματος ἁ-

γίου, ἐνῶ ἀκόμα θά βρισκόταν στήν κοιλιά τῆς μητέρας του. Σ' αὐτό ὀφείλεται καί τό γεγονός, ὅτι σκίρτησε ἀπό χαρά ἐνῶ ἀκόμη ἦταν ἔμβρυο στήν κοιλιά τῆς μητέρας του, ὅταν ἡ Παρθένος Μαρία καί Μητέρα τοῦ Θεοῦ τούς ἐπισκέφθηκε (Λουκᾶ α΄ 41).

στ΄. «*πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν*». Ὅτι μέ τό κήρυγμά του θά ἀποκαταστήσει τίς σχέσεις τῶν Ἰουδαίων μέ τόν Θεό, διδάσκοντάς τους τήν οὐσία τῆς θρησκείας τους.

ζ΄. «*αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλιού, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον*». Ὅτι θά ἐνεργεῖ μέ τήν δύναμη πού κήρυττε καί ἐνεργοῦσε ὁ Προφήτης Ἠλίας γιά νά ἀποκαταστήσει μέ τό κήρυγμά Του τίς διαταραγμένες ἀπό τήν ἀσέβεια καί τήν ἀποστασία σχέσεις μεταξύ τῶν ἀνθρώπων καί τοῦ Θεοῦ.

2ο. Τόν Ζαχαρία τόν πατέρα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου

Ὅταν γεννήθηκε ὁ Τίμιος Πρόδρομος ὁ πατέρας του ὁ Προφήτης Ζαχαρίας καί ἱερέας προφήτευσε γιά τόν γιό του, περιγράφοντας τήν προσωπικότητά του καί τήν ἀποστολή του ὡς ἑξῆς:

«*Καὶ σὺ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου Κυρίου ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ, τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης*» (Λουκᾶ α΄ 76-79).

Δηλαδή: «Κι ἐσύ, παιδί μου, θά ὀνομαστεῖς προφήτης

τοῦ ὕψιστου Θεοῦ, γιατί θά προπορευτεῖς πρίν ἀπό τόν Κύριο γιά νά ἑτοιμάσεις τό δρόμο Του κάνοντας γνωστά στόν λαό Του τή σωτηρία μέ τή συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν τους, ἐπειδή ὁ Θεός μας εἶναι γεμᾶτος εὐσπλαχνία. Ἔκανε ν' ἀνατείλει γιά μᾶς ἕνα φῶς ἀπό ψηλά, γιά νά φωτίσει αὐτούς πού ζοῦν στό σκοτάδι καί κάτω ἀπό τή σκιά τοῦ θανάτου, καί νά ὁδηγήσει τά βήματά μας στόν δρόμο τῆς εἰρήνης».

3ο. Τούς σύγχρονούς του Ἰουδαίους

Ὁ Ἰουδαϊκός λαός, οἱ ἁπλοί ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς του δηλαδή, σέβονταν τόν ἅγιο Ἰωάννη:

α΄. Ὡς προφήτη

Στόν δημόσιο διάλογο πού διεξήχθηκε μεταξύ τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τῶν Φαρισαίων τήν ἑπομένη τῆς θριαμβευτικῆς εἰσόδου στόν Ναό τῶν Ἱεροσολύμων, τήν Κυριακή τῶν Βαΐων, οἱ Φαρισαῖοι ρώτησαν τόν Κύριο νά τούς δικαιολογήσει ὅσα εἶχαν συμβεῖ τήν προηγουμένη ἡμέρα. Ὁ Κύριος τούς ἔθεσε ὅρο γιά νά τούς ἀπαντήσει νά Τοῦ δώσουν ἀπάντηση στό ἐρώτημά Του γιά τό βάπτισμα τοῦ Ἰωάννου, ἐάν ἦταν ἐντολή τοῦ Θεοῦ ἤ ἀνθρώπινη ἐπινόηση. Τότε οἱ Φαρισαῖοι ἀποστομώθηκαν, διότι ὅπως γράφει ὁ εὐαγγελιστής Ματθαῖος ὅποια ἀπάντηση κι' ἄν ἔδιναν θά ἐλέγχονταν (Ματθαίου κα΄ 23-27). Ὁ εὐαγγελιστής Ματθαῖος ὅμως ἀποτυπώνει καί τήν ἐκτίμηση πού εἶχε ὁ Ἰουδαϊκός λαός γιά τόν ἅγιο Ἰωάννη πού τόν γνώριζαν καί οἱ Φαρισαῖοι.

«Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον, πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην» (Ματθαίου κα΄ 26).

Δηλαδή: «Ἂν πάλι ποῦμε: "ἀπό τούς ἀνθρώπους", φοβόμαστε τόν κόσμο, γιατί ὅλοι τόν Ἰωάννη τόν θεωροῦν προφήτη».

β΄. Ἐπειδή καταγόταν ἀπό ἱερατική οἰκογένεια

Οἱ γονεῖς του ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Ἀαρών. Ἐπειδή ἡ Ἀαρωνική ἱερωσύνη τῶν Ἰουδαίων ἦταν κληρονομική, ὅλοι οἱ ἀρχιερεῖς τους καί οἱ ἱερεῖς τους ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Ἀαρών. Ὁ πατέρας τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ὁ Ζαχαρίας ἦταν ἱερέας πού ἀνῆκε στήν ἐφημερία Ἀβιά (Λουκᾶ α΄ 5).

Τό Ἰουδαϊκό ἱερατεῖο εἶχε διαιρεθεῖ ἀπό τόν βασιλέα Δαβίδ σέ εἴκοσι τέσσαρεις τάξεις (ἐφημερίες) πρός διευκόλυνση καί τελειοτέρα ἐκτέλεση τῶν ἱεροπραξιῶν στόν Ναό τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἡ *ἐφημερία Ἀβιά* ἦταν ἡ ὄγδοη τάξη τοῦ ἰουδαϊκοῦ ἱερατείου (Α΄ Παραλειπομένων κδ΄ 10).

Ὅλοι οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἀαρών κατά τίς διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου ἦσαν ἱερεῖς, ὁ δέ πρωτότοκος αὐτῶν τῶν οἰκογενειῶν ἦταν ἀρχιερέας. Ὁ Ἀαρών εἶχε τέσσαρεις γιούς τόν Ναδάβ, τόν Ἀβιούδ, τόν Ἐλεάζαρ καί Ἰθαμάρ. Οἱ δύο πρῶτοι κατακάηκαν, τιμωρηθέντες ἐπειδή δέν πρόσφεραν, ὅπως προβλεπόταν, τήν θυσία τοῦ θυμιάματος στήν Σκηνή τοῦ Μαρτυρίου. Ἀπό τόν περιορισμό αὐτό οἱ ἱερεῖς προέρχονταν κληρονομικά μόνο ἀπό τίς δύο αὐτές οἰκογένειες τῶν υἱῶν τοῦ Ἀαρών Ἐλεάζαρ καί Ἰθαμάρ. Ἐννοεῖται, ὅτι ὁ ἀρχικός ἀριθμός τῶν ἱερέων ἦταν ἐλάχιστος, καί ἀνεπαρκής πρός τίς ἀνάγκες τοῦ λαοῦ (Ἰησοῦ τοῦ Ναυή γ΄ 6 καί στ΄ 4). Προοδευτικά ὅμως, ἐπειδή ἐπιτρεπόταν σ' αὐτούς ὁ γάμος, οἱ ἱερεῖς αὐξήθησαν καταπληκτικά. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρεται, ὅτι στήν ἐποχή τοῦ Δαβίδ τρεῖς χιλιάδες ἑπτακόσιοι (3.700) ἱερεῖς ἑνώθηκαν μαζί του στήν Χεβρώνα πού ἦταν ἡ πόλη πού

δροῦσε, ἀναγνωρίζοντάς τον βασιλιά (Α΄ Χρονικῶν ἤ Παραλειπομένων ιβ΄ 27).

Ἐπειδή εἶχαν πληθυνθεῖ ὑπερβολικά καί πρός ἀποφυγή συγχύσεων, ἀταξιῶν, καί στερήσεων, καί πρό πάντων γιά τήν τάξη καί τήν ἀκριβῆ ἐκτέλεση τῶν ἱεροτελεστιῶν διαιρέθηκαν ἀπό τόν Δαβίδ σέ εἰκοσιτέσσαρις τάξεις, ὅπως ἀναφέρεται στό Α΄ Παραλειπομένων κδ΄1-19:

«Ἐπίσης οἱ ἱερεῖς, ἀπόγονοι τοῦ Ἀαρών, κατανεμήθηκαν σέ τμήματα. Γιοί τοῦ Ἀαρών ἦταν οἱ Ναδάβ, Ἀβιούδ, Ἐλεάζαρ καί Ἰθαμάρ. Ὁ Ναδάβ ὅμως καί ὁ Ἀβιούδ πέθαναν πρίν ἀπό τόν πατέρα τους, χωρίς ν' ἀφήσουν γιούς· ἔτσι ἱερεῖς ἔγιναν ὁ Ἐλεάζαρ καί ὁ Ἰθάμαρ. Ὁ Δαβίδ μέ τήν βοήθεια τοῦ Σαδώκ, ἀπογόνου τοῦ Ἐλεάζαρ, καί μέ βοήθεια τοῦ Ἀχιμέλεχ, ἀπογόνου τοῦ Ἰθαμάρ, κατένειμε τούς ἱερεῖς, ἀνάλογα μέ τήν ὑπηρεσία πού ἐπρόκειτο νά προσφέρουν. Ἀπό τούς ἀπογόνους τοῦ Ἐλεάζαρ βρέθηκαν περισσότεροι ἀρχηγοί παρά ἀπό τούς ἀπογόνους τοῦ Ἰθάμαρ, καί γι' αὐτό ἡ κατανομή τους ἔγινε ὡς ἑξῆς: Ἐπειδή ὑπῆρχαν καί ἀπόγονοι τοῦ Ἐλεάζαρ καί ἀπόγονοι τοῦ Ἰθάμαρ πού ἦταν προϊστάμενοι τοῦ ναοῦ καί πνευματικοί ἀρχηγοί, ἡ κατανομή του σέ ὁμάδες ἔγινε μέ κλήρωση.

Ἕνας ἀπό τούς λευῖτες, ὁ γραμματέας Σεμαΐας, γιός τοῦ Ναθαναήλ, τούς κατέγραψε παρουσίᾳ τοῦ βασιλιᾶ καί τῶν ἀρχόντων, τοῦ ἱερέα Σαδώκ, τοῦ Ἀχιμέλεχ γιοῦ τοῦ Ἀβιάθαρ, καί παρουσίᾳ τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἱερατικῶν καί λευιτικῶν οἰκογενειῶν· τράβηξε κλῆρο γιά δύο οἰκογένειες ἀπό τόν Ἐλεάζαρ καί γιά μία ἀπό τόν Ἰθάμαρ.

Οἱ ἐπικεφαλῆς τῶν ὁμάδων, οἱ ὁποῖες καθορίστηκαν μέ κλήρωση, εἶναι κατά σειρά οἱ ἑξῆς: 1. Ἰεωϊαρίβ 2. Ἰεδαΐας 3. Χαρήμ 4. Σεωρίμ 5. Μαλκίας 6. Μειαμίν 7. Κώς

8. Ἀβιά 9. Ἰησοῦς 10. Σεχανίας 11. Ἐλιασείβ 12. Ἰακίμ 13. Ὀφφά 14. Ἰεσεβάβ 15. Βιλγά 16.Ἰμμέρ 17. Ἐζείρ 18. Ἀφισῆ 19. Πεθαΐας 20. Ἐζεκήλ 21. Ἰαχίν 22. Γαμούλ 23. Δελαΐας 24. Μααζίας.

Μ' αὐτή τήν σειρά σχηματίστηκαν οἱ ὁμάδες γιά νά ὑπηρετοῦν στό ναό τοῦ Κυρίου. Τά καθήκοντά τους τούς ἀνατέθηκαν σύμφωνα μέ τίς ὁδηγίες πού εἶχαν δοθεῖ ἀπό τόν πρόγονό τους, τόν Ἀαρών, καθώς τόν εἶχε διατάξει ὁ Κύριος, ὁ Θεός τοῦ Ἰσραήλ».

Ἑκάστη δέ τάξη ἱερέων ἱερουργοῦσε ὅλο τό ἔτος, τουλάχιστον δύο φορές, ἄλλαζε δέ κάθε Σάββατο· ἑκάστης τάξεως τῶν ἱερέων προϊστατο ὁ ἀρχιερέας.

Ἡ χειροτονία τῶν ἱερέων γινόταν μέ μεγάλη πομπή καί μεγαλοπρέπεια, καί μέ λαμπρές τελετές (Ἔξοδος κθ΄, 1-37 καί Λευϊτικό θ΄), πού διαρκοῦσαν ἑπτά ὁλόκληρες ἡμέρες καί περιελάμβαναν θυσίες, καθαρισμούς, ραντισμούς αἵματος, χρίσεις ἐλαίου, συχνές περιβολές στολῶν καί τά σχετικά.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, ἄν καί μποροῦσε νά ἱερατεύει καί μάλιστα ὡς πρωτότοκος νά εἶναι καί ἀρχιερέας, προτίμησε νά ἀναχωρήσει στήν ἔρημο.

γ΄. Γιά τόν ἀσκητικό βίο του

Ἀπό τούς Εὐαγγελιστές πληροφορούμαστε ὅτι ὁ ἅγιος Ἰωάννης ζοῦσε στήν ἔρημο βίο λιτό ἀποφεύγοντας τήν πολυτέλεια καί τήν τρυφηλή ζωή.

«Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦντο πνεύματι, καί ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως τῆς ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸνἸσραήλ» (Λουκᾶ α΄ 80).

Δηλαδή: «Τό παιδί μεγάλωνε καί τό πνεῦμα του δυνά-

μωνε. Ζοῦσε στίς ἐρημιές, ὥς τήν ἡμέρα πού ἐμφανίστηκε στόν λαό τοῦ Ἰσραήλ».

* * *

«Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, ἡ δὲ τροφὴ ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον» (Ματθαίου γ΄ 4).

Δηλαδή: «Ὁ Ἰωάννης φοροῦσε ροῦχα ἀπό τρίχες καμήλας καί ζώνη δερμάτινη στή μέση του. Ἡ τροφή του ἦταν ἀκρίδες καί μέλι ἀπό ἀγριομέλισσες».

δ΄. Ἐπειδή τόν θεωροῦσαν ὅτι ἦταν ὁ Μεσσίας

Ὁ εὐαγγελιστής Λουκᾶς ἀναφέρει στό Εὐαγγέλιό του, ὅτι οἱ σύγχρονοί του Ἰουδαῖοι προβληματίζονταν βλέποντας καί ἀκούοντας τόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Βαπτιστή καί διερωτῶντο μήπως αὐτός ἦταν ὁ Μεσσίας.

«Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός» (Λουκᾶ γ΄ 15).

Δηλαδή: «Καθώς ὁ κόσμος περίμενε κι ὅλοι σκέφτονταν μέσα τους γιά τόν Ἰωάννη, μήπως αὐτός εἶναι ὁ Χριστός».

Μάλιστα δέ ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης πού ἦταν μαθητής τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ διεξοδικά ἀναφέρει τίς ἀπαντήσεις πού ἔδινε ὁ δάσκαλός του, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, στά ἐπίμονα ἐρωτήματα τῶν Φαρισαίων ἐάν εἶναι ὁ Μεσσίας. Τούς ἀνέφερε τήν προφητεία τοῦ προφήτου Ἡσαΐα γιά τόν ἑαυτό του πού εἶχε πεῖ ὅτι μιά φωνή θά κηρύττει στήν ἔρημο νά ἑτοιμασθοῦν οἱ ἄνθρωποι νά ὑποδεχθοῦν τόν Μεσσία.

«Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευίτας ἵνα

ἐρωτήσωσιν αὐτόν· Σὺ τίς εἶ. καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο· καὶ ὡμολόγησεν ὅτι Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστός. καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· Τί οὖν. Ἠλίας εἶ σύ· καὶ λέγει· Οὐκ εἰμί. Ὁ προφήτης εἶ σύ· καὶ ἀπεκρίθη, Οὔ· εἶπον οὖν αὐτῷ· Τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ· ἔφη· Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, εὐθύνατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης. Καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν καὶ εἶπον αὐτῷ· Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς οὔτε Ἠλίας οὔτε ὁ προφήτης. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων· Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων» (Ἰωάννου α΄ 19-28).

Δηλαδή: «Αὐτή εἶναι ἡ μαρτυρία πού ἔδωσε ὁ Ἰωάννης, ὅταν οἱ Ἰουδαῖοι ἄρχοντες ἔστειλαν ἀπό τά Ἱεροσόλυμα ἱερεῖς καί λευίτες νά τόν ρωτήσουν: "Ἐσύ ποιός εἶσαι;" Τότε αὐτός διακήρυξε καί δέν ἀρνήθηκε· διακήρυξε ἀπερίφραστα: "Ἐγώ δέν εἶμαι ὁ Μεσσίας". "Τότε λοιπόν;". Τόν ρώτησαν. "Μήπως εἶσαι ὁ Ἠλίας;". Ἐκεῖνος εἶπε: "Ὄχι, δέν εἶμαι". "Μήπως εἶσαι ὁ προφήτης πού περιμένουμε;". Κι ἀπάντησε: "Ὄχι". Τότε τοῦ εἶπαν: "Ποιός εἶσαι; ὥστε νά δώσουμε ἀπόκριση σ' αὐτούς πού μᾶς ἔστειλαν· τί ἔχεις νά πεῖς γιά τόν ἑαυτό σου;" Εἶπε: Ἐγώ εἶμαι, σύμφωνα μέ τά λόγια του προφήτη Ἡσαΐα, ἡ φωνή ἐκείνου πού κράζει στήν ἔρημο: "Ἰσιῶστε τό δρόμο, νά περάσει ὁ Κύριος". Μεταξύ τῶν ἀπεσταλμένων ἦταν καί Φαρισαῖοι, πού τόν ρώτησαν: "Γιατί, λοιπόν, βαπτίζεις, ἀφοῦ δέν εἶσαι οὔτε ὁ Μεσσίας οὔτε ὁ Ἠλίας οὔτε

ὁ προφήτης πού περιμένουμε;". Αὐτός τούς ἀποκρίθηκε: "Ἐγώ βαπτίζω μέ νερό. Ἀνάμεσά σας ὅμως βρίσκεται κιόλας Ἐκεῖνος πού ἐσεῖς δέν Τόν γνωρίζετε. Αὐτός εἶναι πού ἔρχεται ὕστερα ἀπό μένα, πού ὅμως ὑπάρχει πρίν ἀπό μένα, κι ἐγώ δέν εἶμαι ἄξιος νά λύσω τό λουρί ἀπ' τά ὑποδήματά Του". Αὐτά συνέβαιναν στή Βηθανία, πέρα ἀπό τόν Ἰορδάνη, ἐκεῖ πού βάπτιζε ὁ Ἰωάννης».

ε΄. Ἡ ἀναγνώρισή του ἦταν καθολική

Οἱ Εὐαγγελιστές δέν ἀποσιώπησαν τό γεγονός, ὅτι ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής εἶχε μεγάλο κῦρος στόν Ἰουδαϊκό λαό πού τόν σέβονταν καί τόν ἀναγνώριζαν καί συμμορφωνόντουσαν μέ τίς προτροπές του.

«Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν» (Ματθαίου γ΄ 5).

Δηλαδή: «Σ' αὐτόν τόν ἄνθρωπο πήγαινε τότε ὅλος ὁ κόσμος, ἀπό τά Ἱεροσόλυμα κι ἀπ' ὅλη τήν Ἰουδαία, κι ἀπ' ὅλη τήν περιοχή τοῦ Ἰορδάνη. Ἔρχονταν καί τούς βάπτιζε στόν Ἰορδάνη ποταμό, καθώς ὁμολογοῦσαν τίς ἁμαρτίες τους».

στ΄. Τό κήρυγμα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἱκανοποιοῦσε τόν λαό

Οἱ Ἰουδαῖοι δόξαζαν τόν Θεό ἀκούοντας τό κήρυγμα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ πού ἱκανοποιοῦσε τόν νοῦ καί τήν καρδιά τους. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἀπεδείκνυε ὅτι ὁ Θεός δέν τούς εἶχε ἐγκαταλείψει.

«Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν

τὸν Θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου» (Λουκᾶ ζ΄ 29).

Δηλαδή: «Ὅλος ὁ κόσμος, πού ἄκουσε τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰωάννη, ἀκόμη κι οἱ τελῶνες βαπτίσθηκαν ἀπ' αὐτόν, γιατί πίστεψαν πώς τόν ἔστειλε ὁ Θεός».

4ο. Τόν Ἡρώδη

Ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀντίπας, ὁ κυβερνήτης τῆς Γαλιλαίας καί τῆς Ὑπεριορδανίας στήν περιοχή πού ἔζησε καί ἔδρασε ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, καθώς μαρτυροῦν οἱ εὐαγγελιστές, σεβόταν τόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Βαπτιστή, ἐπειδή τόν θεωροῦσε ἄνδρα δίκαιο καί ἅγιο καί ἄκουε εὐχάριστα τό κήρυγμά του.

«Ὁ γὰρ Ἡρῴδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτὸν καὶ ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ἐποίει καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε» (Μάρκου στ΄ 20).

Δηλαδή: «Γιατί ὁ Ἡρώδης φοβόταν τόν Ἰωάννη, ἐπειδή ἤξερε ὅτι ἦταν δίκαιος κι ἅγιος ἄνθρωπος. Γι' αὐτό τόν προστάτευε· ἔκανε πολλά ἀπ' αὐτά πού τόν ἄκουσε νά λέει καί τόν ἄκουγε εὐχαρίστως».

Ὁ Ἡρώδης νόμιζε ἀκόμα, ὅταν πληροφορήθηκε τήν δράση τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι εἶχε ἀναστηθεῖ ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής.

«Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρῴδης ὁ τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ· Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. Ὁ γὰρ Ἡρῴδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδησεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης· Οὐκ

ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν. καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον» (Ματθαίου ιδ΄ 1-5).

Δηλαδή: «Ἐκεῖνο τόν καιρό, ἄκουσε ὁ τετράρχης Ἡρώδης γιά τόν Ἰησοῦ καί εἶπε στούς δούλους του: "Αὐτός εἶναι ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, πού ἀναστήθηκε ἀπό τούς νεκρούς καί γι' αὐτό κάνει θαύματα». Ὁ Ἡρώδης εἶχε πιάσει τόν Ἰωάννη, τόν εἶχε δέσει καί τόν εἶχε ρίξει στή φυλακή ἐξαιτίας τῆς Ἡρωδιάδας τῆς γυναίκας τοῦ ἀδερφοῦ του Φιλίππου. Γιατί ὁ Ἰωάννης τοῦ ἔλεγε: «Δέ σοῦ ἐπιτρέπεται νά τήν ἔχεις αὐτή γιά γυναίκα». Κι ὁ Ἡρώδης ἤθελε νά τόν σκοτώσει, ἀλλά φοβήθηκε τόν κόσμο, ἐπειδή τόν πίστευαν γιά προφήτη».

5ο. Τόν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός ἀναφέρθηκε στόν Ἰωάννη τόν Βαπτιστή μέ τιμητικούς καί ἐγκωμιαστικούς λόγους βοηθώντας τούς μαθητές Του νά κατανοήσουν α΄) τήν ὑπεροχή καί τό μεγαλεῖο τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ· β΄) τήν σχέση του μαζί Του· γ΄) τήν ἀποστολή πού κλήθηκε νά ἐπιτελέσει.

α΄. *«Τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου· Τί ἐξήλθετε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; προφήτην; ναί λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. οὗτος γὰρ ἐστι περὶ οὗ γέγραπται· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς*

γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν» (Ματθαίου ια΄ 7-11).

Δηλαδή: «Ἐνῶ ἔφευγαν οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Ἰωάννη, ὁ Ἰησοῦς ἄρχισε νά μιλάει στόν κόσμο γιά τόν Ἰωάννη: "Τί βγήκατε νά δεῖτε στήν ἔρημο; Καλάμι πού τό πάει πέρα δῶθε ὁ ἄνεμος; Ἤ μήπως βγήκατε νά δεῖτε ἄνθρωπο ντυμένο μέ πολυτελή ροῦχα; Αὐτοί πού φοροῦν πολυτελή ροῦχα βρίσκονται στά ἀνάκτορα. Ἐσεῖς ὅμως τί πήγατε νά δεῖτε; Προφήτη; Ναί, σᾶς λέω· εἶναι μάλιστα καί περισσότερο ἀπό προφήτης, γιατί εἶναι αὐτός γιά τόν ὁποῖο λέει ἡ Γραφή: Νά, ἐγώ στέλνω τόν ἀγγελιαφόρο μου πρίν ἀπό σένα γιά νά προετοιμάσει τό δρόμο σου. Βεβαιώνω πώς μάνα δέ γέννησε ὥς τώρα ἄνθρωπο πιό μεγάλο ἀπό τόν Ἰωάννη τόν Βαπτιστή. Ὁ πιό μικρός ὅμως στή βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι μεγαλύτερός του».

β΄. *«Ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσι· δαιμόνιον ἔχει»* (Ματθαίου ια΄ 18).

Δηλαδή: «Τό ἴδιο κάνει κι αὐτή ἡ γενιά· ἦρθε ὁ Ἰωάννης, πού δέν ἔτρωγε καί δέν ἔπινε, καί εἶπαν: "εἶναι δαιμονισμένος"».

γ΄. *«Ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐδὲ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ »* (Ματθαίου κα΄ 32).

Δηλαδή: «Γιατί ἦρθε σ' ἐσᾶς ὁ Ἰωάννης κηρύττοντας τήν ὁδὸ τῆς σωτηρίας, καί δέν τόν πιστέψατε· οἱ τελῶνες ὅμως καί οἱ πόρνες τόν πίστεψαν· ἐνῶ ἐσεῖς, παρ' ὅλο πού τόν εἴδατε, δέν μετανιώσατε οὔτε τότε γιά νά τόν πιστέψετε».

6ο. Ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωσήπου

Παραθέτουμε καί τήν ἐξωβιβλική μαρτυρία τοῦ Ἰουδαίου ἱστορικοῦ τῆς ἐποχῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης τοῦ Ἰωσήπου γιά τόν ἅγιο Ἰωάννη:

«Τισί δὲ τῶν Ἰουδαίων ἐδόκει ὀλωλέναι τὸν Ἡρώδου στρατὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ μάλα δικαίως τινυμένου κατὰ ποινὴν Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου βαπτιστοῦ. κτείνει γὰρ δὴ τοῦτον Ἡρώδης ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ τοῖς Ἰουδαίοις κελεύοντα ἀρετὴν ἐπασκοῦσιν καὶ τὰ πρὸς ἀλλήλους δικαιοσύνῃ καὶ πρὸς τὸν Θεὸν εὐσεβείᾳ χρωμένοις βαπτισμῷ συνιέναι· οὕτω γὰρ δὴ καὶ τὴν βάπτισιν ἀποδεκτὴν αὐτῷ φανεῖσθαι μὴ ἐπί τινων ἁμαρτάδων παραιτήσει χρωμένων, ἀλλ' ἐφ' ἁγνείᾳ τοῦ σώματος, ἅτε δὴ καὶ τῆς ψυχῆς δικαιοσύνη προεκκεκαθαρμένης. καὶ τῶν ἄλλων συστρεφομένων, καὶ γὰρ ἥσθησαν ἐπὶ πλεῖστον τῇ ἀκροάσει τῶν λόγων, δείσας Ἡρώδης τὸ ἐπὶ τοσόνδε πιθανὸν αὐτοῦ τοῖς ἀνθρώποις μὴ ἐπὶ ἀποστάσει τινὶ φέροι, πάντα γὰρ ἐῴκεσαν συμβουλῇ τῇ ἐκείνου πράξοντες, πολὺ κρεῖττον ἡγεῖται πρίν τι νεώτερον ἐξ αὐτοῦ γενέσθαι προλαβὼν ἀνελεῖν τοῦ μεταβολῆς γενομένης [μή] εἰς πράγματα ἐμπεσὼν μετανοεῖν. καὶ ὁ μὲν ὑποψίᾳ τῇ Ἡρώδου δέσμιος εἰς τὸν Μαχαιροῦντα πεμφθεὶς τὸ προειρημένον φρούριον ταύτῃ κτίννυται. τοῖς δὲ Ἰουδαίοις δόξαν ἐπὶ τιμωρίᾳ τῇ ἐκείνου τὸν ὄλεθρον ἐπὶ τῷ στρατεύματι γενέσθαι τοῦ θεοῦ κακῶσαι Ἡρώδην θέλοντος» (Ἰώσηπου, Ἰουδαϊκή Ἀρχαιολογία, βιβλίο (18) ΙΗ΄ §V2, Σειρά Ἀρχαία Ἑλληνική Γραμματεία «Οἱ Ἕλληνες» Ἰώσηπος, Ἅπαντα τ. 14, Ἰουδαϊκῆς Ἀρχαιολογίας-Βιβλία ΙΖ΄, ΙΗ΄, ἐκδ. Κάκτος 1998).

Δηλαδή: «Σέ ὁρισμένους ὅμως Ἰουδαίους ἡ καταστροφή τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἡρώδη (σ.σ. στόν πόλεμο ἐναντίον τοῦ βασιλιᾶ τῆς Ἀραβίας Ἀρέτα) φάνηκε ὡς

θεία δίκη, ἤ τουλάχιστον δίκαιη ἐκδίκηση, ἐξαιτίας τῆς ποινῆς πού εἶχε ἐπιβάλει στόν Ἰωάννη, τόν ἀποκαλούμενο Βαπτιστή. Ὁ Ἡρώδης τόν εἶχε σκοτώσει, μολονότι ἦταν καλός ἄνθρωπος καί παρότρυνε τούς Ἰουδαίους νά ζοῦν ἐνάρετη ζωή, νά εἶναι δίκαιοι πρός τούς συμπολίτες τους καί εὐλαβεῖς πρός τόν Θεό, καί πράττοντας ἔτσι νά βαπτίζονται, γιατί ἔτσι μόνο θά γινόταν ἡ βάπτιση δεκτή ἀπό τόν Θεό, ἄν δέν τή χρησιμοποιοῦσαν γιά νά κερδίσουν συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν τους, ἀλλά γιά νά ἐξαγνίσουν τό σῶμα τους ἐφόσον καί ἡ ψυχή εἶχε ἤδη ἐξαγνιστεῖ μέσω τῆς δικαιοσύνης τους. Καθώς ἦταν πολλοί ἐκεῖνοι πού τόν ἀκολούθησαν, ἐπειδή ἔνιωθαν μεγάλη ἀγαλλίαση ἀπό τά κηρύγματά του, ὁ Ἡρώδης φοβήθηκε ὅτι ἡ εὐγλωττία του, πού ἔχει τόσο μεγάλη ἐπιρροή στούς ἀνθρώπους, μπορεῖ νά ὁδηγοῦσε σέ ξεσηκωμό, διότι φαίνονταν ὡς νά καθοδηγοῦνταν ἀπό τόν Ἰωάννη στά πάντα ὅσα ἔκαναν. Ὁ Ἡρώδης ἀποφάσισε λοιπόν ὅτι ἦταν καλύτερα ἄν χτυποῦσε πρῶτος καί ἀπαλλασόταν ἀπ' αὐτόν, πρίν ἡ δουλειά του ὁδηγήσει σέ ξεσηκωμό, ἀπό τό νά περιμένει τήν ἀλλαγή τῆς κατάστασης καί τόν βροῦν συμφορές γιά τίς ὁποῖες θά μετάνιωνε. Ἔτσι, ὁ Ἰωάννης, ἐξαιτίας τῶν ὑποψιῶν τοῦ Ἡρώδη, μεταφέρθηκε δέσμιος στόν Μαχαιροῦντα, τό φρούριο πού ἀναφέραμε προηγουμένως, καί ἐκεῖ ἐκτελέστηκε. Ἡ ἄποψη λοιπόν τῶν Ἰουδαίων ἦταν ὅτι ἡ καταστροφή τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἡρώδη ἦταν ἡ τιμωρία του γιά τόν θάνατο τοῦ Ἰωάννη, σύμφωνα μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ».

Β΄. Τό κήρυγμα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ

Θά προσπαθήσουμε νά δώσουμε ἕνα σύντομο διάγραμμα τοῦ κηρύγματος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

1ο. Ὁ Ἰωάννης κηρύττει τήν ριζική μεταστροφή τοῦ ἀνθρώπου, τήν μετάνοια. Ὡς τόπος δράσεώς του ἀναφέρεται ἡ ἔρημος κοντά στόν Ἰορδάνη, ὡς χρόνος τό 15ο ἔτος τοῦ αὐτοκράτορα τῆς Ρώμης Τιβερίου (Λουκᾶ γ΄ 1) δηλαδή τό 28/29 μ.Χ. ἤ 27/28 μ.Χ.

Μέ τήν ἔξοδό του στήν ἔρημο ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἐξαίρει τόν ἐσχατολογικό χαρακτήρα τοῦ κηρύγματός του. Γιατί ὅπως κάποτε ὁ Ἰσραηλιτικός λαός βίωσε στήν ἔρημο τήν ἐγγύτητα καί τήν θαυμάσια βοήθεια τοῦ Θεοῦ του, ἔτσι ἀναμενόταν πώς ὁ Θεός στούς ἔσχατους χρόνους πάλι στήν ἔρημο θά ἔλθει κοντά στό λαό Του.

2ο. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης κηρύττει πώς τό τελικό δικαστήριο ἔφτασε καί προσκαλεῖ σέ μετάνοια κατά τήν ἔσχατη ὥρα. Ἡ ἐρχόμενη κρίση διαλύει κάθε ἀσφάλεια πού νομίζει κανείς ὅτι ἔχει καί ἀφαιρεῖ τήν ὅποια ἀξία τῆς ἐπίκλησης πώς ἀνήκει στόν ἐκλεκτό λαό τοῦ Θεοῦ.

«Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας, καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ἤδη δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται» (Ματθαίου γ΄ 7-10).

Δηλαδή: «Ὀχιᾶς γεννήματα, ποιός σᾶς εἶπε πώς ἔτσι

θά ξεφύγετε ἀπό τήν ὀργή τοῦ Θεοῦ πού πλησιάζει; Ἄν θέλετε νά γλιτώσετε, κάνετε ἔργα πού ταιριάζουν σ' αὐτούς πού πραγματικά μετανοοῦν. Καί μήν αὐταπατᾶστε λέγοντας, "καταγόμαστε ἀπό τόν Ἀβραάμ". Νά εἶστε βέβαιοι πώς ὁ Θεός, ἀκόμη κι ἀπ' αὐτές ἐδῶ τίς πέτρες μπορεῖ νά κάνει ἀπογόνους τοῦ Ἀβραάμ. Τό τσεκούρι βρίσκεται κιόλας στή ρίζα τῶν δέντρων. Κάθε δέντρο πού δέ δίνει καλό καρπό θά κοπεῖ σύρριζα καί θά ριχτεῖ στή φωτιά» (Πρβλ. Λουκᾶ γ΄ 7-9).

3ο. Ἀναγγέλλει τήν ταχεία ἔλευση τοῦ ἐρχομένου πού θά στήσει τό δικαστήριο. Δέν ἀναφέρεται τό ὄνομά του, δέν μνημονεύεται ὁ ἀναμενόμενος ἀπό τόν λαό Υἱός τοῦ Δαβίδ. Στό κήρυγμα τοῦ Βαπτιστοῦ γίνεται λόγος *γιά τόν ἐρχόμενο* (Ματθαίου γ΄ 1) *γιά τόν ἰσχυρότερο* (Μάρκου α΄ 7) ἤ *«γι' αὐτόν»* (Μάρκου α΄ 8). Στόν Ἰωάννη δοκιμάζεται ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος (γ΄ 31). Ἐξαίρει τήν σαφή ὑπεροχή τοῦ ἐρχόμενου, πῶς δηλαδή εἶναι ἄξιος νά τοῦ προσφέρει τήν ὑπηρεσία τοῦ ἐσχάτου τῶν δούλων καί νά τοῦ λύσει τά κορδόνια ἀπό τά σανδάλια του. Ὁ ἐρχόμενος κρατάει στό χέρι του τό φτυάρι γιά νά ξεχωρίσει τό στάρι ἀπό τό ἄχυρο, νά φέρει τό στάρι στήν ἀποθήκη καί νά ρίξει τό ἄχυρο στήν φωτιά (Ματθαίου γ΄ 12, Λουκᾶ γ΄ 17).

Ὁ Ἰωάννης βαπτίζει μέ νερό, ὁ ἐρχόμενος ὅμως θά βαπτίσει μέ φωτιά δηλαδή θά ἐπιτελέσει τό ἐσχατολογικό δικαστήριο.

4ο. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης τελεῖ τό βάπτισμα μετανοίας. Τό στοιχεῖο αὐτό ὑπῆρξε χαρακτηριστικό τῆς δραστηριότητάς του ὥστε νά λάβει τό προσωνύμιο Βαπτιστής. Τό Βάπτισμα τελεῖται ἐν ὄψει τοῦ ἐγγίζοντος δικαστηρίου τῆς ὀργῆς, ὥστε οἱ βαπτιζόμενοι νά καθαρισθοῦν καί νά σωθοῦν. Ἡ μετάνοια καί ἡ ἐπιστροφή ἀπό τήν

ἁμαρτωλή ζωή θά τούς διαφυλάξει ἀπό τήν ἐπερχόμενη καταστροφή.

5ο. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἦλθε στόν Ἰωάννη γιά νά βαπτισθεῖ (Μάρκου α΄ 9). Ἡ πληροφορία αὐτή ἔχει ἀναμφισβήτητα ἱστορικό χαρακτήρα καί περιεχόμενο. Αὐτή ὅμως ἡ ἐνέργεια τοῦ Ἰησοῦ δημιουργεῖ τήν ἐρώτηση γιατί ὁ Ἰησοῦς νά δεχθεῖ νά βαπτισθεῖ τό *«βάπτισμα τῆς μετανοίας»*.

Ἀπάντηση μᾶς δίνει ὁ διάλογος πού διεξήχθηκε μεταξύ τοῦ Ἰωάννη καί τοῦ Ἰησοῦ (Ματθαίου γ΄ 14).

Μέ τό βάπτισμά Του ὁ Ἰησοῦς συμπεριφέρεται ὅπως πρέπει νά συμπεριφερθοῦν οἱ ἁμαρτωλοί, χωρίς ὁ ἴδιος νά εἶναι ἁμαρτωλός. Γι' αὐτό ὅταν βαπτίσθηκε βγῆκε ἀπό τό νερό ἀμέσως. Δέν παρέμεινε γιά νά ἐξομολογηθεῖ ἁμαρτίες, ὅπως ὁ λαός. Μέ τό *«σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς»* (Ψαλμοῦ β΄ 7) διακηρύσσεται ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἰσέρχεται στό μεσσιανικό του λειτούργημα. Ὁ Ἰησοῦς ἀποκαλύπτεται πώς εἶναι αὐτός πού εἶναι ὁ ἀγαπητός υἱός, ὁ ἐκλεκτός τοῦ Θεοῦ.

Γ΄. Ἡ ἀποδοχή τοῦ κηρύγματος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ

Στήν συνέχεια θά δοῦμε τό πῶς οἱ σύγχρονοι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἀποδέχονταν τό κήρυγμά του:

1ο. Ὁ Ἰουδαϊκός λαός ἀποδεχόταν τό κήρυγμα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καί ἔπραττε σύμφωνα μ' αὐτό.

Ἀπό τίς ἀναφορές τῶν Εὐαγγελιστῶν συνάγεται, ὅτι ὁ Ἰουδαϊκός λαός ἐκτιμοῦσε τόν ἅγιο Ἰωάννη, ἐπειδή τόν θεωροῦσε προφήτη. Ἀκόμη οἱ σύγχρονοί του Ἰουδαῖοι τόν θεωροῦσαν ὅτι εἶναι ὁ Μεσσίας (Λουκᾶ γ΄15). Γι' αὐτό καί ἀποδέχονταν τό κήρυγμά του καί προσέρχονταν νά βαπτιστοῦν ἐξομολογούμενοι τίς ἁμαρτίες τους.

«Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν» (Ματθαίου γ΄ 5-6).

Δηλαδή: «Σ' αὐτόν τόν ἄνθρωπο πήγαινε τότε ὅλος ὁ κόσμος, ἀπό τά Ἱεροσόλυμα κι ἀπ' ὅλη τήν Ἰουδαία, κι ἀπ' ὅλη τήν περιοχή τοῦ Ἰορδάνη. Ἔρχονταν καί τούς βάπτιζε στόν Ἰορδάνη ποταμό, καθώς ὁμολογοῦσαν τίς ἁμαρτίες τους».

Οἱ Ἰουδαῖοι ἔδειχναν τήν ἱκανοποίησή τους δοξάζοντας τόν Θεό πού τούς ἔστειλε τόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Βαπτιστή.

«Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν Θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου» (Λουκᾶ ζ΄ 29).

Δηλαδή: «Ὅλος ὁ κόσμος, πού ἄκουσε τό κήρυγμα

τοῦ Ἰωάννη, ἀκόμη κι οἱ τελῶνες βαπτίσθηκαν ἀπ' αὐτόν, γιατί πίστεψαν πώς τόν ἔστειλε ὁ Θεός».

2ο. Οἱ πνευματικοί Ἡγέτες τῶν Ἰουδαίων δέν λάμβαναν ὑπ' ὄψη τους ὅσα κήρυττε ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής.

Ὁ Κύριος στηλίτευσε τούς ἀρχιερεῖς (θρησκευτικοί ἡγέτες) καί τούς πρεσβυτέρους (πολιτικοί ἡγέτες) τῶν Ἰουδαίων πού δέν ἀνταποκρίθηκαν στό κήρυγμα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ νά μετανοήσουν καί νά βαπτιστοῦν.

«Ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐδὲ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ » (Ματθαίου κα΄ 32).

Δηλαδή: «Γιατί ἦρθε σ' ἐσᾶς ὁ Ἰωάννης κηρύττοντας τήν ὁδό τῆς σωτηρίας, καί δέν τόν πιστέψατε· οἱ τελῶνες ὅμως καὶ οἱ πόρνες τὸν πίστεψαν· ἐνῶ ἐσεῖς, παρ' ὅλο πού τόν εἴδατε, δέν μετανιώσατε οὔτε τότε γιά νά τόν πιστέψετε».

3ο. Ὁ κυβερνήτης τῆς Γαλιλαίας καί τῆς Ὑπεριορδανίας, τῆς περιοχῆς στήν ὁποία ὑπάγονταν καί ἡ περιοχή πού κήρυττε ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀντίπας σεβόταν τόν ἅγιο Ἰωάννη, ἄκουε εὐχάριστα τό κήρυγμά του, ἀλλά δέν ἐφάρμοζε αὐτά πού ἄκουε. Ἡ προσοχή του ἦταν ἐπιφανειακή, ρηχή, χωρίς οὐσιαστική ἀποδοχή. Γι' αὐτό καί ὅταν κλήθηκε νά τηρήσει τήν ὑπόσχεσή του πρός τήν ἀνεψιά του Σαλώμη (ἦταν θυγατέρα τοῦ ἑτεροθαλοῦς ἀδελφοῦ του Φιλίππου) δέν δίστασε νά ἀποκεφαλίσει τόν ἅγιο.

«Ὁ γὰρ Ἡρῴδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτὸν καὶ ἀκού-

σας αὐτοῦ πολλὰ ἐποίει καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε » (Μάρκου στ΄ 20).

Δηλαδή: «Γιατί ὁ Ἡρώδης φοβόταν τόν Ἰωάννη, ἐπειδή ἤξερε ὅτι ἦταν δίκαιος κι ἅγιος ἄνθρωπος. Γι' αὐτό τόν προστάτευε· ἔκανε πολλά ἀπ' αὐτά πού τόν ἄκουσε νά λέει καί τόν ἄκουγε εὐχαρίστως».

«*Καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι. καὶ εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτωρα ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ*» (Μάρκου στ΄ 26-27).

Δηλαδή: «Ὁ βασιλιάς λυπήθηκε, ἐξαιτίας ὅμως τοῦ ὅρκου πού εἶχε δώσει μπροστά στοὺς καλεσμένους δέν ἤθελε νά τῆς τό ἀρνηθεῖ. Ἔστειλε τότε ἀμέσως ὁ βασιλιάς ἕνα στρατιώτη τῆς φρουρᾶς μέ τή διαταγή νά φέρει τό κεφάλι τοῦ Ἰωάννη».

Μέ τήν εὐκαιρία αὐτή θά ἀναφέρουμε μερικές χρήσιμες πληροφορίες γιά τούς πολιτικούς Κυβερνῆτες τῆς περιοχῆς αὐτῆς τῆς ἐποχῆς τῶν χρόνων τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀπό τίς Ἰουδαϊκές ἱστορικές πηγές.

Μέ τό ὄνομα Ἡρώδης (ἀνεπτυγμένη μορφή του εἶναι Ἡρωΐδης, δηλαδή γιός ἥρωα) ἀναφέρονται διάφοροι Κυβερνῆτες τῆς περιοχῆς. Τέσσαρις ἀπό αὐτούς ἦσαν οἱ κυριώτεροι πού ἀναφέρονται στήν Καινή Διαθήκη (Ἡρώδης ὁ Μέγας, Ἡρώδης ὁ Ἀντίπας, Ἡρώδης Ἀγρίππας ὁ Α΄ καί Ἡρώδης Ἀγρίππας ὁ Β΄).

Δ΄. Οἱ Ἡρῶδες

1. **Ἡρώδης ὁ Μέγας:** Γυιός τοῦ Ἰδουμαίου Ἀνθύπατου τῆς Ἰουδαίας Ἀντίπα ἤ Ἀντίπατρου καί τῆς ἐπίσης Ἰδουμαίας Κύπρου (Ἰωσήπου, Ἰουδαϊκή Ἀρχαιολογία βιβλίο ΙΔ΄ §§ Ι,3 καί VII,3. Ἐκδόσεις ΚΑΚΤΟΣ σ. 185-189 καί 227). Κατάγονταν ἀπό τήν Ἰδουμαία, εἶναι ἡ περιοχή στά νότια τῆς Ἰουδαίας ἀνάμεσα στή Νεκρά θάλασσα καί τόν κόλπο τῆς Ἄκαμπα, τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Δέν ἦταν συνεπῶς Ἰουδαῖος. Ὁρίσθηκε ἀπό τόν Ρωμαῖο αὐτοκράτορα τό 40 π.Χ. Τετράρχης δηλαδή Κυβερνήτης τῆς Ἰουδαίας, ὅμως μετά ἕνα ἔτος, ἐκδιώχθηκε ἀπό τόν ἀντίπαλό του Ἀντίγονο καί κατέφυγε στή Ρώμη. Σύντομα, μέ τήν ὑποστήριξη τοῦ Ρωμαίου στρατηγοῦ Ἀντωνίου, ἀναγνωρίστηκε βασιλιάς τῆς Ἰουδαίας καί ἐπανερχόμενος κατέλαβε τήν Ἱερουσαλήμ καί κατέστρεψε τήν οἰκογένεια τῶν Μακκαβαίων πού ἦσαν ἀντίπαλοί του. Ὅταν τό 31 π.Χ. ὁ Ἀντώνιος ἀνατράπηκε ἀπό τόν Αὔγουστο στή μάχη τοῦ Ἀκτίου, ζήτησε ἀμέσως τή φιλία τοῦ νικητοῦ κι ἔλαβε πλήρη κατοχή τοῦ Βασιλείου τῶν Μακκαβαίων στήν Ἰουδαία, Σαμάρεια, Γαλιλαία, Περαία καί Ἰδουμαία. Ἡ ἐν γένει πολιτική του, ὑπῆρξε πλήρης ἀντιθέσεων. Ἐπεζήτησε λ.χ. τήν φιλία καί ἀναγνώριση ὅλων τῶν Ἰουδαίων, ἀνοικοδομώντας τόν Ναό τῆς Ἱερουσαλήμ, (ἄρχισε τό 18ο ἔτος τῆς βασιλείας του, τό 20 π.Χ. καί περατώθηκε μετά τό θάνατό του, ἡ ἀνοικοδόμηση διήρκεσε σαράντα χρόνια (Ἰωάννου β΄ 20), ὀχυρώνοντας καί διευρύνοντας τήν Ἱερουσαλήμ κ.λπ. Ταυτόχρονα ὅμως, προσπαθώντας νά ἐκρωμαΐσει τόν τόπο, ἔχτισε Ρωμαϊκά ἀμφιθέατρα καί ναούς, καθιέρωσε πενταετεῖς ἀθλητικούς ἀγῶνες κ.ἄ. Γι' αὐτό καί δέν μπόρεσε νά κερδίσει τήν ἀγάπη τῶν

Ἰουδαίων, οἱ ὁποῖοι τόν μισοῦσαν καί ὡς ἐγκάθετο ἡγεμόνα καί γιά τήν πρωτοφανῆ σκληρότητα καί θηριωδία του. Δολοφόνησε τόν ἀρχιερέα Ὑρκανό, τήν σύζυγό του Μαριάμνη καί τούς δύο γυιούς του, Ἀλέξανδρο καί Ἀριστόβουλο. Ἀπό τό ἐπιθανάτιο κρεβάτι του, διέταξε νά δολοφονηθεῖ ὁ ἀπό ἄλλη γυναίκα γυιός του Ἀντίπατρος. Καί ἀπό τό ἴδιο κρεβάτι, διέταξε νά κλειστοῦν ὅλοι οἱ Πρεσβύτεροι, Ἰουδαῖοι ἄρχοντες, στόν Ἱππόδρομο τῆς Ἱεριχοῦς καί νά φονευθοῦν μόλις ἀνακοινωθεῖ τό νέο τοῦ θανάτου του, ὥστε *«νά χυθοῦν λίγα τουλάχιστον δάκρυα στήν κηδεία του»*. Ἡ διαταγή του αὐτή, εὐτυχῶς δέν ἐκτελέστηκε. Λίγο πρό τοῦ θανάτου του, τό 6 μ.Χ., γεννήθηκε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός στή Βηθλεέμ, ἡ δέ σφαγή τῶν νηπίων δέν ἦταν παρά μικρό μόνο δεῖγμα τῆς φοβερῆς ζήλειας καί τῶν ἀνείπωτων φόβων, πού συγκλόνιζαν τόν θηριώδη τοῦτο ἄρχοντα. Πέθανε τό 4 μ.Χ. (Ματθαίου β΄ 1-22 καί Λουκᾶ α΄ 5). Κολοσσιαῖα ποσά διετέθηκαν στήν κηδεία του.

Θά παραθέσουμε τίς πληροφορίες πού ἀναφέρει ὁ Ἰουδαῖος ἱστορικός γιά τήν ἀσθένεια, τόν θάνατο, τήν κηδεία καί τήν διαθήκη τοῦ θηριώδους αὐτοῦ κυβερνήτη.

α΄. Γιά τήν ἀσθένειά του

«Ἠρώδῃ δὲ μειζόνως ἡ νόσος ἐνεπικραίνετο δίκην ὧν παρανομήσειεν ἐκπρασσομένου τοῦ θεοῦ· πῦρ μὲν γὰρ μαλακὸν ἦν οὐχ ὧδε πολλὴν ἀποσημαῖνον τοῖς ἐπαφωμένοις τὴν φλόγωσιν ὁπόσην τοῖς ἐντὸς προσετίθει τὴν κάκωσιν. ἐπιθυμία δὲ δεινὴ τοῦ δέξασθαί τι ἀπ᾽ αὐτοῦ, οὐ γὰρ ἦν μὴ οὐχ ὑπουργεῖν, καὶ ἕλκωσις τῶν τε ἐντέρων καὶ μάλιστα τοῦ κόλου δειναὶ ἀλγηδόνες, καὶ φλέγ-

μα ὑγρὸν περὶ τοὺς πόδας καὶ διαυγές· παραπλησία δὲ καὶ περὶ τὸ ἦτρον κάκωσις ἦν, ναὶ μὴν καὶ τοῦ αἰδοίου σῆψις σκώληκας ἐμποιοῦσα, πνεύματός τε ὀρθία ἔντασις καὶ αὐτὴ λίαν ἀηδὴς ἀχθηδόνι τε τῆς ἀποφορᾶς καί τῷ πυκνῷ τοῦ ἄσθματος, ἐσπασμένος τε περὶ πᾶν ἦν μέρος ἰσχὺν οὐχ ὑπομενητὴν προστιθέμενος. ἐλέγετο οὖν ὑπὸ τῶν θειαζόντων καὶ οἷς ταῦτα προαποφθέγγεσθαι σοφίᾳ πρόκειται, ποινὴν τοῦ πολλοῦ δυσσεβοῦς ταύτην ὁ θεὸς εἰσπράσσεσθαι παρὰ τοῦ βασιλέως. καίπερ δὲ μειζόνως ἢ ἀντίσχοι ἄν τις ταλαιπωρούμενος ἐν ἐλπίδι τοῦ ἀνασφαλοῦντος ἦν, ἰατρούς τε μετεπέμπων καὶ ὁπόσα ἀρωγὰ ὑπαγορεύσειαν χρῆσθαι μὴ ἀποτετραμμένος, ποταμόν τε περάσας Ἰορδάνην θερμοῖς τοῖς κατὰ Καλλιρρόην αὐτὸν παρεδίδου, ἅπερ σὺν τῇ ἐς πάντα ἀρετῇ καὶ πότιμά ἐστιν· ἔξεισιν δὲ τὸ ὕδωρ τοῦτο εἰς λίμνην τὴν ἀσφαλτοφόρον λεγομένην. κἀνταῦθα τοῖς ἰατροῖς δοκῆσαν ὥστε ἀναθάλπειν αὐτόν, καθεθεὶς εἰς πύελον πλέων ἐλαίου δόξαν μεταστάσεως ἐνεποίησεν αὐτοῖς. τῶν δὲ οἰκετῶν οἰμωγῇ χρωμένων περιενεγκὼν καὶ μηδ' ἥντινα ἀμφὶ τοῦ σωθησομένου ἐλπίδα ἔχων τοῖς στρατιώταις ἀνὰ πεντήκοντα δραχμὰς ἑκάστῳ κελεύει νεμηθῆναι· πολλὰ δὲ καὶ τοῖς ἡγεμόσιν αὐτῶν καί φίλοις τοῖς αὐτοῦ ἐδωρεῖτο. καὶ παρῆν αὖθις ἐπὶ Ἰεριχοῦντος μέλαινά τε αὐτὸν ᾖρει χολὴ ἐπὶ πᾶσιν ἐξαγριαίνουσα, ὥστε δὴ τελευτῶν πρᾶξιν τοιάνδε ἐπινοεῖ· ἀφικομένων προστάγματι τῷ αὐτοῦ Ἰουδαίων ἀνδρῶν παντὸς τοῦ ἔθνους ὁποίποτε ἀξιολόγων· πολλοὶ δὲ ἐγένοντο ὡς τοῦ παντὸς ἔθνους κατακεκλημένου καὶ πάντων ἀκροασαμένων τοῦ διατάγματος, εἰς γὰρ θάνατον ἦν ἀνακείμενα τοῖς ἀλογήσασι τῶν ἐπιστολῶν ἐμμαινομένου πᾶσιν τοῦ βασιλέως ὁμοίως τοῖς τε ἀναιτίοις καὶ παρεσχηκόσιν

αἰτίαν· συγκλείσας αὐτούς πάντας ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ τήν τε ἀδελφὴν αὐτοῦ Σαλώμην καὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς Ἀλεξᾶν μεταπέμψας τεθνήξεσθαι μὲν οὐ πόρρω ἔλεγεν ἐπὶ τοσόνδε τῶν ἀλγηδόνων αὐτόν περιεπουσῶν· καὶ τόδε μὲν οἰστόν τε καὶ πᾶσι φίλον παρατυγχάνειν, τὸ δὲ ὀλοφυρμῶν τε ἄπορον καὶ πένθους ἐνδεᾶ ὁποῖον ἐπὶ βασιλεῖ πράσσοιτο ἂν μάλιστα αὐτῷ λυπηρὸν εἶναι· οὐ γὰρ ἀποσκοποῦν τὴν Ἰουδαίων διάνοιαν, ὡς εὐκτὸς αὐτοῖς καὶ πάνυ κεχαρισμένος ὁ θάνατος αὐτοῦ διὰ τὸ καί ζῶντος ἐπὶ ἀποστάσει ἐπείγεσθαι καὶ ὕβρει τῶν ὑπ' αὐτοῦ προτιθεμένων· ἔργον δ' ἄρα ἐκείνων εἶναι κούφισίν τινα αὐτῷ ψηφίσασθαι τοῦ ἐπί τοιοῖσδε ἀλγεινοῦ· τὰ αὐτὰ γὰρ δὴ φρονῆσαι δόξῃ τῇ αὐτοῦ μὴ ἀπειπαμένων μέγαν τε αὐτοῦ τόν ἐπιτάφιον γενέσθαι καὶ ὁποῖος οὐδ' ἄλλοις βασιλέων καὶ πένθος διὰ τοῦ ἔθνους ἅπαντος ἐκ ψυχῆς ὀλοφυραμένων ἐπὶ παιδιᾷ καὶ γέλωτι αὐτοῦ. ἐπὰν οὖν θεάσωνται τὴν ψυχὴν ἀφέντα αὐτόν, περιστήσαντας τῷ ἱπποδρόμῳ τὸ στρατιωτικὸ ἀγνοοῦν ἔτι τὸν θάνατον αὐτοῦ, μὴ γὰρ πρότερον εἰς τοὺς πολλοὺς ἐξενεγκεῖν ἢ τάδε πρᾶξαι κελεύειν, ἀκοντίσαι τοὺς ἐγκαθειργμένους, καὶ πάντας τοῦτον ἀνελόντας τὸν τρόπον διχόθεν αὐτὸν οὐχ ἁμαρτήσαντας τοῦ εὐφρανοῦντος, κυρώσει τε ὧν ἐπιστείλειεν αὐτοῖς μέλλων τελευτᾶν καὶ τῷ πένθει ἀξιολόγῳ τετιμῆσθαι. καὶ ὁ μὲν μετὰ δακρύων ποτνιώμενος καὶ τοῦ συγγενοῦς τὴν εὔνοιαν καὶ πίστιν τοῦ θείου προσκαλῶν ἐπέσκηπτε μὴ ἠτιμῶσθαι ἀξιῶν, κἀκεῖνοι ὡμολόγουν οὐ παραβήσεσθαι» (Ἰώσηπος, Ἰουδαϊκή Ἀρχαιολογία βιβλίο ΙΖ΄§ VI 5, Ἐκδόσεις ΚΑΚΤΟΣ 1998, τ. 14 σελ. 84-85).

Δηλαδή: «Ἡ ἀρρώστια τοῦ Ἡρώδη γινόταν ὅλο καί χειρότερη, καθώς ὁ Θεός τοῦ ἐπέβαλε δίκαιη τιμωρία γιά τίς παράνομες πράξεις του. Ὁ πυρετός πού

εἶχε ἦταν μικρός καί δέν πρόδιδε φλεγμονή στό ἄγγιγμα τόσο ὅσο προκαλοῦσε ἐσωτερικές ζημίες. Ἀπ' αὐτό εἶχε τρομερή ἐπιθυμία γιά φαγητό, τέτοια πού δέν μποροῦσε νά κρατηθεῖ. Ἔπασχε ἐπίσης ἀπό ἕλκος τῶν ἐντέρων μέ φρικτούς πόνους ἀπό ὀξεία κολίτιδα, καί ἀπό ὑγρή, διάφανη πυόρροια στά πόδια. Παραπλήσια φλεγμονή εἶχε καί στό ὑπογάστριο, καθώς καί μία μορφή γάγγραινας τῶν γεννητικῶν του ὀργάνων πού ἔβγαζε σκουλήκια. Ἡ ἀναπνοή του ἔβγαινε μέ δυσκολία καί ἦταν πολύ δυσάρεστη ἐξαιτίας τῆς ἀποφορᾶς καί τοῦ συνεχοῦς λαχανιάσματος. Εἶχε ἐπίσης σπασμούς σέ κάθε μέλος, πού τοῦ προκαλοῦσαν ἀνυπόφορους πόνους. Λεγόταν ἀπό τούς ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ κι ἀπό ἐκείνους τῶν ὁποίων ἡ μεγάλη σοφία τούς εἶχε ὁδηγήσει νά διακηρύττουν τίς ἀπόψεις τους σχετικά μέ τέτοια θέματα, ὅτι ὅλα τοῦτα ἦταν ἡ ποινή πού ὁ Θεός ἀποσποῦσε ἀπό τόν βασιλιά γιά τή μεγάλη του ἀσέβεια. Ἀλλά μολονότι ὑπέφερε πολύ περισσότερο ἀπ' ὅσο μποροῦσε νά ἀντέξει, εἶχε ἀκόμα ἐλπίδες ὅτι θά ἀνάρρωνε, κι ἔτσι κάλεσε τούς γιατρούς του κι ἀποφάσισε νά ἀκολουθήσει ὁποιαδήποτε θεραπεία τοῦ πρότειναν. Πέρασε λοιπόν τόν ποταμό Ἰορδάνη καί ἔκανε λουτρά στίς θερμές πηγές στήν Καλλιρρόη, τό νερό τῶν ὁποίων ἐκτός ἀπό τίς ἄλλες ἀρετές του ἦταν ἐπιπλέον καί πόσιμο. Αὐτό τό νερό χυνόταν στή λίμνη τήν ἀσφαλτοφόρο, ὅπως τήν ἔλεγαν. Ὅταν οἱ γιατροί ἀποφάσισαν νά ζεστάνουν τό σῶμα του ἐκεῖ καί τόν κάθισαν σέ μπανιέρα μέ (ζεστό) λάδι, ἔδειξε νά πεθαίνει, ἀλλά συνῆλθε ἀπό τίς οἰμωγές (τούς ὀδυρμούς) τῶν ὑπηρετῶν του. Καθώς δέν εἶχε πλέον τήν παραμικρή ἐλπίδα νά ἀναρρώσει, ἔδωσε διαταγή νά

μοιραστοῦν ἀπό πενήντα δραχμές σέ κάθε στρατιώτη. Ἔδωσε ἐπίσης σημαντικά ποσά στούς ἀξιωματικούς του καί στούς φίλους του. Στή συνέχεια, γιά ἀκόμα μία φορά πῆγε στήν Ἰεριχώ, ὅπου τόν κυρίευσε ἄσχημη διάθεση καί τόν ἔκανε τόσο πικρόχολο μ' ὅλους πού, ἄν καί ἑτοιμοθάνατος, ἐπινόησε τό παρακάτω σχέδιο: οἱ ἐπιφανεῖς Ἰουδαῖοι διατάχτηκαν νά ἔρθουν σ' αὐτόν ἀπό ὅλα τά μέρη τοῦ ἔθνους, καί ὅλοι ὑπάκουσαν στό διάταγμά του, καθώς θάνατος περίμενε ὅποιον δέν ὑπάκουγε στίς γραπτές του διαταγές. Ὁ βασιλιάς, πού ἦταν ὀργισμένος μέ ὅλους ἀνεξαιρέτως, τόσο μέ τούς ἀθώους ὅσο καί μέ ἐκείνους πού θεωροῦνταν ἔνοχοι, ἔβαλε νά τούς κλείσουν στόν ἱππόδρομο. Φώναξε τότε τήν ἀδελφή του Σαλώμη καί τόν σύζυγό της Ἀλεξᾶ καί τούς εἶπε ὅτι θά πέθαινε σύντομα ἀπό τούς πόνους πού εἶχαν ἐξαπλωθεῖ σέ ὅλα τά μέλη τοῦ κορμιοῦ του. Ὁ θάνατος εἶναι κάτι πού ὑποφέρεται καί ἄλλωστε εἶναι κοινό γιά ὅλους τούς ἀνθρώπους, ἀλλά τό νά φύγει χωρίς τούς θρήνους καί τό πένθος πού συνηθίζονται ὅταν πεθάνει βασιλιάς ἦταν ἐξαιρετικά ὀδυνηρή σκέψη γι' αὐτόν. Δέν ἦταν τυφλός σχετικά μέ τά αἰσθήματα τῶν Ἰουδαίων καί ἤξερε πόσο ἔντονα εὔχονταν τόν θάνατό του καί πόσο μεγάλη εὐχαρίστηση θά τούς προκαλοῦσε, ἐπειδή ἀκόμα καί στή διάρκεια τῆς ζωῆς του ἦταν πρόθυμοι νά ἐξεγερθοῦν καί νά δείξουν ἐναντίωση στά ἔργα του. Ἦταν λοιπόν εὐθύνη τους (εἶπε στή Σαλώμη καί τόν Ἀλεξᾶ), νά υἱοθετήσουν κάποιο σχέδιο πού θά ἀνακούφιζε τό ὀδυνηρό του συναίσθημα σχετικά μέ τούτη τήν κατάσταση. Ἄν δέν ἦταν ἀπρόθυμοι νά δεχτοῦν τό δικό του σχέδιο, εἶπε, θά εἶχε τόσο μεγάλη κηδεία ὅσο κανείς ἄλλος βασιλιάς καί θά ἔπεφτε σέ

τέτοιο πένθος ὅλο τό ἔθνος, πού θά θρηνοῦσε μέ τήν ψυχή του ἀντί νά τόν κοροϊδεύει καί νά τόν περιγελᾶ. Ὅταν, λοιπόν, θά ἔβλεπαν ὅτι ἄφησε τήν τελευταία του πνοή, ἔπρεπε νά τοποθετήσουν στρατιῶτες γύρω ἀπό τόν ἱππόδρομο, πού δέν ἤξεραν γιά τόν θάνατό του, καθώς δέν θά κοινοποιοῦσαν τά νέα προτοῦ πάρουν τά παρακάτω μέτρα, καί νά τούς διατάξουν νά σκοτώσουν ὅλους ὅσους ἦταν κλεισμένοι ἐκεῖ, καθώς, ἄν τούς σκότωναν μ' αὐτό τόν τρόπο, θά κατάφερναν νά τόν κάνουν εὐτυχισμένο γιά δύο πράγματα, δηλαδή γιά τήν ἐκτέλεση τῶν ἐντολῶν πού τούς εἶχε δώσει ὅταν ἐπρόκειτο νά πεθάνει καί ἐπειδή ὁ λαός θά τόν τιμοῦσε μέ καταφανές πένθος. Μέ δάκρυα τούς παρακάλεσε νά τά κάνουν ἐτοῦτα, κάνοντας ἔκκληση στήν οἰκογενειακή στοργή καί στήν πίστη τους στόν Θεό καί παρακαλώντας τους νά μήν τόν ἀφήσουν χωρίς τιμές. Ἐκεῖνοι μέ τή σειρά τους ὑποσχέθηκαν νά μήν ἀγνοήσουν τίς ἐπιθυμίες του».

β΄. Ἡ κηδεία του

«Ἐντεῦθεν δὲ τάφον ἡτοίμαζον τῷ βασιλεῖ μελῆσαν Ἀρχελάῳ πολυτελεστάτην γενέσθαι τὴν ἐκκομιδὴν τοῦ πατρὸς καὶ πάντα τὸν κόσμον προκομίσαντος εἰς ὃ συμπομπεύσειε τῷ νεκρῷ. ἐφέρετο δὲ ἐπὶ κλίνης χρυσέας λίθοις πολυτελέσιν καὶ ποικίλοις διαπεπασμένης, στρωμνή τε ἦν ἁλουργὴς καί ἠμπέσχετο προφυρίσιν ὁ νεκρὸς διαδήματι ἠσκημένος ὑπερκειμένου στεφάνου χρυσέου σκῆπτρόν τε τῇ δεξιᾷ παρακείμενον. περί τε τὴν κλίνην οἵ τε υἱεῖς καὶ τὸ πλῆθος ἦν τῶν συγγενῶν, ἐπὶ δὲ τούτοις τὸ στρατιωτικὸν κατὰ οἰκεῖα ἔθνη ἢ προσηγορίας διέκειντο αὐτοῖς νεμηθέντες, πρῶτοι μὲν οἱ δορυφόροι,

μετὰ δὲ τὸ Θρᾴκιον, ἐπὶ δὲ τούτοις ὁπόσοι Γερμανῶν, καὶ τὸ Γαλατικὸν μετ' αὐτούς, ἐν τῷ κόσμῳ πάντες τῷ πολεμηστηρίῳ. τούτων δὲ κατόπιν ἤδη πᾶς ὁ στρατὸς ὥσπερ ἐς πόλεμον ἐξοδεύοντες [ὥσπερ] ὑπὸ λοχαγῶν ἀγόμενοι καὶ τοῖς ταξιαρχοῦσιν αὐτῶν. τούτοις ἐπετετάχατο πεντακόσιοι τῶν οἰκετῶν ἀρωματοφόροι. ἦεσαν δὲ ἐπὶ Ἡρωδίου στάδια ὀκτώ· τῇδε γὰρ αὐτῷ ἐγένοντο αἱ ταφαὶ κελεύσματι τῷ αὐτοῦ. Ἡρώδης μὲν δὴ τοῦτον ἐτελεύτα τὸν τρόπον» (Ἰώσηπος, Ἰουδαϊκή Ἀρχαιολογία βιβλίο ΙΖ΄§ VIII 3, Ἐκδόσεις ΚΑΚΤΟΣ 1998 τ. 14 σελ.96-97).

Δηλαδή: «Ἀπό κεῖ καί μετά ἄρχισαν τίς προετοιμασίες γιά τήν κηδεία τοῦ βασιλιᾶ. Ὁ Ἀρχέλαος ἀποφάσισε πώς ἡ ταφή τοῦ πατέρα του ἔπρεπε νά εἶναι ἡ πολυτελέστερη ὅλων, ἔτσι προσκόμισε κάθε δυνατό διάκοσμο καί κόσμημα γιά νά συνοδέψουν τόν νεκρό. Ὁ νεκρός φερόταν πάνω σέ χρυσή κλίνη καταστόλιστη μέ πολύτιμους λίθους καί σέ ὁλοπόρφυρα στρωσίδια, ντυμένος τήν πορφύρα καί φορώντας διάδημα πάνω ἀπό τό ὁποῖο εἶχε τοποθετηθεῖ χρυσή κορόνα, ἐνῶ πλάϊ στό δεξί του χέρι κείτονταν τό σκῆπτρο του. Γύρω ἀπό τήν κλίνη, βρίσκονταν οἱ γιοί του καί τό πλῆθος τῶν συγγενῶν του, ἐνῶ ἀπό πίσω ἀκολουθοῦσε ὁ στρατός παρατεταγμένος κατά ἐθνικότητες καί ὀνομασίες. Ὁ στρατός ἦταν παρατεταγμένος μέ τήν παρακάτω σειρά: πρῶτοι οἱ σωματοφύλακες, κατόπιν οἱ Θρᾶκες, τούς ἀκολουθοῦσαν ὅσοι Γερμανοί ὑπῆρχαν καί μετά οἱ Γαλάτες. Οἱ ἄνδρες αὐτοί εἶχαν πολεμική ἐξάρτηση. Ἀμέσως μετά ἀπ' αὐτούς ἐρχόταν ὁλόκληρος ὁ στρατός, ὡσάν νά βάδιζε σέ μάχη, ὁδηγούμενος ἀπό τούς λοχαγούς καί τούς ταξιάρχους. Ἀκολουθοῦσαν πεντακόσιοι ὑπηρέτες πού μετέφεραν ἀρώματα. Ὅλοι αὐτοί περπάτησαν ὀκτώ στάδια μέχρι

τό Ἡρώδειο, διότι ἐκεῖ ἔγινε ἡ ταφή σύμφωνα μέ τήν παραγγελία του. Μ' αὐτό λοιπόν τόν τρόπο πέθανε ὁ Ἡρώδης».

γ΄. Ἡ διαθήκη του.

«Καῖσαρ δ' ἀκούσας διαλύει μὲν τὸ συνέδριον, ὀλίγων δ' ἡμερῶν ὕστερον Ἀρχέλαον βασιλέα μὲν οὐκ ἀποφαίνεται, τῆς δ' ἡμίσεως χώρας ἥπερ Ἡρώδῃ ὑπετέλει ἐθνάρχην καθίσταται, τιμήσειεν ἀξιώματι βασιλείας ὑπισχνούμενος, εἴπερ τὴν εἰς αὐτὴν ἀρετὴν προσφέροιτο. τὴν δ' ἑτέραν ἡμίσειαν νείμας διχῇ δυσίν Ἡρώδου παισὶν ἑτέροις παρεδίδου Φιλίππῳ καὶ Ἀντίπᾳ τῷ πρὸς Ἀρχέλαον τὸν ἀδελφὸν ἀμφισβητήσαντι περὶ τῆς ὅλης ἀρχῆς. καὶ τούτῳ μὲν ἥ τε Περαία καὶ τὸ Γαλιλαῖον ὑπετέλουν, φορά τε ἦν τάλαντα διακόσια τὸ ἐπ' ἔτος. Βαταναία δὲ σὺν Τράχωνι καὶ Αὐρανῖτις σύν τινι μέρει οἴκου τοῦ Ζηνοδώρου λεγομένου Φιλίππῳ τάλαντα ἑκατὸν προσέφερεν· τὰ δ' Ἀρχελάῳ συντελοῦντα Ἰδουμαῖοί τε καὶ Ἰουδαὶ τό τε Σαμαρειτικόν. τετάρτην μοῖραν οὗτοι τῶν φόρων παραλέλυντο Καίσαρος αὐτοῖς κούφισιν ψηφισαμένου διὰ τὸ μὴ συναποστῆναι τῇ λοιπῇ πληθύι. καὶ ἦσαν πόλεις αἳ Ἀρχελάῳ ὑπετέλουν Στράτωνός τε πύργος καὶ Σεβαστὴ σὺν Ἰόππῃ καὶ Ἱεροσολύμοις· Γάζαν γὰρ καὶ Γάδαρα καὶ Ἵππον, Ἑλληνίδες εἰσὶν πόλεις, ἀπορρήξας αὐτοῦ τῆς ἀκροάσεως Συρίας προσθήκην ποιεῖται. προσῄ δὲ Ἀρχελάῳ φορὰ χρημάτων τὸ κατ' ἐνιαυτὸν εἰς τάλαντα ἑξακόσια ἐξ ἧς παρέλαβεν ἀρχῆς» (Ἰώσηπος, Ἰουδαϊκή Ἀρχαιολογία βιβλίο ΙΖ΄§ XI 4, Ἐκδόσεις ΚΑΚΤΟΣ 1998 τ.14 σελ. 144-145).

Δηλαδή: «Ἀφοῦ ἄκουσε (καί τίς δύο πλευρές) ὁ Καίσαρας ἔλυσε τή συνεδρίαση. Μερικές μέρες ἀργότε-

ρα διόρισε τόν Ἀρχέλαο ὄχι βασιλιά ἀλλά ἐθνάρχη τῆς μισῆς περιοχῆς πού ἦταν ὑποτελής στόν Ἡρώδη, καί ὑποσχέθηκε νά τόν ἀνταμείψει μέ τόν τίτλο τοῦ Βασιλιᾶ, ἄν ἀποδεικνυόταν ἱκανός νά ἔχει αὐτή τήν ἰδιότητα. Τήν ὑπόλοιπη περιοχή τή μοίρασε σέ δύο μέρη καί τά ἔδωσε στούς ἄλλους δύο γιούς τοῦ Ἡρώδη, τόν Φίλιππο καί τόν Ἀντίπα, ὁ τελευταῖος ἀπό τούς ὁποίους εἶχε διεκδικήσει τό δικαίωμα γιά ὁλόκληρο τό βασίλειο ἀπό τόν ἀδελφό του Ἀρχέλαο. Ὁ Ἀντίπας ἔλαβε τίς προσόδους τῆς Περαίας καί τῆς Γαλιλαίας, πού ἀποφέρουν ἐτήσιο φόρο διακοσίων ταλάντων. Ἡ Βαταναία μαζί μέ τήν Τραχωνίτιδα, τήν Αὐρανίτιδα καί ἕνα μέρος τοῦ λεγομένου οἴκου τοῦ Ζηνοδώρου ἀπέφεραν ἔσοδα ἑκατό ταλάντων στόν Φίλιππο. Τόσο ἡ Ἰδουμαία ὅσο καί ἡ Ἰουδαία δόθηκαν ὑποτελεῖς στόν Ἀρχέλαο, καθώς καί ἡ περιοχή τῶν Σαμαρειτῶν, ἀπό τούς ὁποίους ὁ Καίσαρας ἀφαίρεσε τό ἕνα τέταρτο τοῦ φόρου· διέταξε τούτη τή μείωση ἐπειδή δεν εἶχαν ἑνωθεῖ μέ τούς ὑπολοίπους στήν ἐξέγερση. Δόθηκαν καί πόλεις ὑποτελεῖς στόν Ἀρχέλαο, ὅπως ὁ πύργος τοῦ Στράτωνα, ἡ Σεβαστή, ἡ Ἰόππη καί τά Ἱεροσόλυμα. Ὅσο γιά τή Γάζα καί τόν Ἵππο, πού ἦταν πόλεις ἑλληνικές, ὁ Καίσαρας τίς ἀπέσπασε ἀπό τή δική του περιοχή καί τίς πρόσθεσε στή Συρία. Τά χρήματα πού ἔφθαναν στόν Ἀρχέλαο ὡς ἐτήσιος φόρος ἀπό τήν περιοχή πού τοῦ δόθηκε γιά νά κυβερνήσει, ἔφταναν τό ποσό τῶν ἑξακοσίων ταλάντων».

2. **Ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀντίπας:** Γιός τοῦ Ἡρώδου τοῦ Μεγάλου ἀπό τήν σύζυγό του Μαλθάκη τήν Σαμαρείτιδα καί ἀδελφός τοῦ Ἀρχελάου (Ματθαίου β΄ 22), μέ τόν

ὁποῖο ἐκπαιδεύθηκε στή Ρώμη· Αὐτός μετά τόν θάνατο τοῦ πατέρα του διορίσθηκε ἀπό τόν Ρωμαῖο αὐτοκράτορα Αὔγουστο Τετράρχης (Κυβερνήτης) τῆς Γαλιλαίας καί τῆς Περαίας, δηλαδή τοῦ μεσημβρινοῦ μέρους τῆς χώρας πρός ἀνατολάς τοῦ Ἰορδάνου (Στήν σημερινή Ἰορδανία). Ὁ εὐαγγελιστής Μάρκος τόν ἀποκαλεῖ βασιλέα (στ΄14)· Ὁ Κύριος μας, ὡς Γαλιλαῖος, ἀνῆκε στήν δικαιοδοσία αὐτοῦ τοῦ Ἡρώδου (Λουκᾶ κγ΄ 6-12). Πρῶτα νυμφεύθηκε τήν θυγατέρα τοῦ Ἄραβος βασιλέως Ἀρέτα· ἔπειτα δέ, τήν ἀπέπεμψε, ἐπειδή ἐρωτεύθηκε τήν ἀνεψιά του Ἡρωδιάδα, (πού ἦταν θυγατέρα τοῦ ἑτεροθαλοῦς ἀδελφοῦ του Ἀριστοβούλου) καί σύζυγος τοῦ ἀδελφοῦ του Ἡρώδου τοῦ Φιλίππου.

Ἔκτισε τήν Τιβεριάδα, στή θάλασσα τῆς Γαλιλαίας, προσπαθώντας νά δώσει ἑλληνική ἐμφάνιση στήν περιοχή του. Αὐτό τόν Ἡρώδη, ὁ Κύριος ὀνόμασε *«πονηρή ἀλεποῦ»* (Λουκᾶ ιγ΄ 31) καί σ' αὐτόν στάλθηκε ἀπό τόν Πιλᾶτο γιά νά κριθεῖ (Λουκᾶ κγ΄ 6-12). Ὁ γάμος του μέ τήν Ἡρωδιάδα, τήν σύζυγο τοῦ ἑτεροθαλοῦς ἀδελφοῦ του Φιλίππου, δέν τοῦ ἔφερε παρά ταραχή καί σύγχυση (Ματθαίου ιδ΄ 1-6· Μάρκου στ΄ 14-29). Νικήθηκε στή μάχη μέ τόν πατέρα τῆς νόμιμης καί διωγμένης συζύγου του, κόρης τοῦ Ἀρέτα, Ἄραβα μονάρχη. Ἡ φιλοδοξία τῆς Ἡρωδιάδος πάλι, τόν ἀποστέρησε τελικά τῆς ἐξουσίας του καί τόν ἔστειλε ἐξορία. Ἡ συμπεριφορά του ἀπέναντι στόν Ἰωάννη τόν Βαπτιστή, εἶναι ἀσφαλῶς γνωστή (Μάρκου η΄ 15· Πράξεωνδ΄ 27· ιγ΄ 1).

Μέ τήν προτροπή τῆς νέας συζύγου του μετέβηκε στήν Ρώμη ἐκλιπαρώντας νά λάβει τήν προσωνυμία καί τόν βαθμό βασιλέως. Ἀλλά κατηγορήθηκε ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος Καλλιγούλα, καί φυλακίσθηκε στήν Λυών

τῆς Γαλλίας περί τό 41 μ.Χ. ἔτος· Οἱ δέ ἐπαρχίες, πού διοικοῦσε, δόθηκαν στόν Ἡρώδη τόν Ἀγρίππα, ἀνεψιό του καί ἀδελφό τῆς Ἡρωδιάδας, πού ἦταν καί ὁ κατήγορός του στόν αὐτοκράτορα. Ὁ Ἡρώδης αὐτός Ἀντίπας, κατά τόν χρόνο πού ἦταν Κυβερνήτης μέ αἴτηση τῆς Ἡρωδιάδας, διέταξε καί θανάτωσαν τόν ἅγιο Ἰωάννη τόν Βαπτιστή, πού ἦταν φυλακισμένος στό φρούριο τῆς Μαχαιροῦντος (Ματθαίου ιδ΄1-12· Μάρκου στ΄14-29).

3. **Ἡρώδης Ἀγρίππας ὁ Α΄:** Γνωστός στήν ἱστορία ὡς Ἡρώδης Ἀγρίππας Α΄ ἤ ὁ Πρεσβύτερος καί στήν Καινή Διαθήκη ὡς Ἡρώδης (Πράξεων ιβ΄). Γυιός τοῦ Ἀριστοβούλου καί τῆς Βερενίκης καί ἐγγονός τοῦ Ἡρώδη τοῦ Μεγάλου. Οἱ αὐτοκράτορες Καλλιγούλας καί Κλαύδιος, τόν ἔκαμαν κυβερνήτη τῆς Ἰουδαίας καί Τραχωνιτίδος, μετά τῆς Γαλιλαίας καί Περαίας καί τελικά τῆς Ἰουδαίας καί Σαμάρειας. Φόνευσε τόν ἅγιο Ἰάκωβο τόν ἀδελφόθεο καί πρῶτο ἐπίσκοπο Ἱεροσολύμων γιά νά εὐχαριστήσει τούς Ἰουδαίους καί φυλάκισε τόν Πέτρο, μέ σκοπό νά τόν ἐκτελέσει τό Πάσχα (Πράξεων ιβ΄ 2-4). Πέθανε κακός, κακῶς παταχθείς ἀπό **«ἀγγέλου Κυρίου»** ἐπειδή δέχθηκε νά δοξασθεῖ ὡς Θεός καί δέν ἔδωσε τήν τιμή στόν Θεό (Πράξεων ιβ΄ 20-23). Βλ. καί Ἰωσήπου (Ἀρχαιολογία XIX, §8 Ἐκδόσεις ΚΑΚΤΟΣ ΣΕΛ. 135-141). Βασίλευσε, ἀπό τό 40-44 μ.Χ.

4. **Ἡρώδης Ἀγρίππας ὁ Β΄:** Γνωστός στήν ἱστορία ὡς Ἡρώδης Ἀγρίππας Β΄ ὁ Νεώτερος καί στήν Καινή Διαθήκη ὡς Ἀγρίππας. Ἀναφέρεται μόνο στίς Πράξεις στά κεφάλαια κε΄ καί κστ΄. Ὅταν πέθανε ὁ πατέρας του, ἦταν 17 χρόνων. Ἀνῆλθε στήν πολιτική ἐξουσία τό 50 μ.Χ. ἀρχικά ὡς κυβερνήτης τῆς Χαλκίδος, μέ ἐξουσία νά ὁρίζει

τόν ἀρχιερέα τοῦ Ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ. Τό 53 μ.Χ. μεταφέρθηκε στίς Τετραρχίες (Διοικήσεις) τῶν Φιλίππου (Ἰτουραίας καί Τραχωνίτιδος) καί Λυσανία (Ἀβιληνῆς) καί τοῦ δόθηκε ὁ τίτλος τοῦ *«βασιλέως»*. Ὁ Νέρων, τό 54 μ.Χ. πρόσθεσε στό βασίλειό του τήν Γαλιλαία καί Περαία. Ὅταν ὁ Φῆστος ἔγινε Κυβερνήτης τῆς Ἰουδαίας, ὁ Ἀγρίππας, συνοδευόμενος ἀπό τήν ἀδελφή καί σύζυγό του Βερενίκη, ἀνέβηκε στήν Καισάρεια γιά νά τόν χαιρετίσει. Ἦταν τότε, πού ὁ Παῦλος ἐμφανίστηκε μπροστά του (Πράξεων κε΄ 23, κστ΄ 32). Μετά τήν πτώση τῆς Ἱερουσαλήμ τό 70 μ.Χ. ἀποσύρθηκε στήν Ρώμη μέ τή Βερενίκη. Ἀπέθανε τό 100 μ.Χ.

